

Дідух І. О.,
вчитель початкових класів
спеціалізованої школи I – III ступенів
з поглибленим вивченням
французької мови № 110
імені К. Гапоненка

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ПРИКЛАДАХ НАРОДНОЇ КАЗКИ

У статті автор ділиться власним досвідом використання народної казки як засобу формування соціокультурної компетенції молодших школярів.

Ключові слова: соціокультурна компетенція, читання, народна казка, молодші школярі, виховання, навчання.

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Сьогодні, коли взято курс на відродження та розвиток національної культури, школи, мови, велика надія покладається на уроки читання. Недарма народне прислів'я говорить: «Читання – найкраще навчання». Читання книг відкриває кожному дивовижний світ людини і природи, всього, що нас оточує. Найбільшою мірою це стосується дітей. Учні початкових класів прилучаються до цього світу саме на уроках читання. Метою уроків читання, які я проводжу, є формування першооснов школярів, плекання творчого, національного, свідомого покоління молоді засобами художнього слова.

Український народ як передбачливий педагог засобами словесного мистецтва розробив цілісну систему виховання підростаючого покоління. Неважко переконатися, що, використовуючи засоби українського фольклору, здебільшого виходять не стільки з виховної концепції народу, скільки добирають певні твори для підтвердження з тими, які виробив сам народ. Інша річ, що в умовах школи, загалом навчального закладу, досить непросто зберігати цілісність виховної народної думки, оскільки вона реалізується через значну кількість її засобів, у даному випадку творів фольклору.

Метою статті є ознайомлення з методикою використання народних казок на уроках читання з метою формування соціокультурної компетенції учнів молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Серед різноманіття сучасних засобів навчання і виховання я б хотіла звернути вашу увагу на казку. Чи є казка засобом навчання? Видатні педагоги різних часів надавали особливе значення народній казці.

Так, В.О. Сухомлинський широко використовував казки, оповіді, приказки і прислів'я, пісні, народні традиції і обряди у повсякденній вчительській роботі, у своїх творах показував їх доцільність у духовному зростанні учнівської молоді. Так, у праці «Серце віддаю дітям» він надає казці таку роль: «Діти розуміють ідею лише тоді, коли вона втілена у яскравих образах. Казка — благородне і нічим не замінне джерело виховання любові до Вітчизни. Патріотична ідея казки — в глибині її змісту, створені народом казкові образи, що живуть тисячоліття, доносять до серця і розуму дитини могутній творчий дух трудового народу, його погляди на життя, ідеали, прагнення. Казка виховує любов до рідної землі вже тому, що вона — творіння народу».

К. Д. Ушинський великого значення надавав усній народній творчості. Він писав, що це: «перші і блискучі спроби народної педагогіки», і ніхто не може змагатися з «педагогічним генієм народу».

Казка як своєрідний жанр народної та літературної творчості посідає значне місце у фольклорі всіх країн світу. На думку В. Гнатюк, «казки належать до найдавніших витворів людського духу і сягають у глибину таких далеких від нас часів, якої не досягає жодна людська історія. Казка – невід’ємна складова народної педагогіки».

Б. Д. Грінченко був видатним педагогом, який з повагою ставився до народної педагогіки, вважаючи, що вона виховує людину чесною, працьовитою, сміливою та відданою народові.

Мною дещо розширено коло пропонованих учням початкової школи засобів українського фольклору розглядом тих творів, які поглиблюють уявлення дітей про гідні наслідування характерні риси соціокультурного простору України у його історичному, соціальному та культурному розвитку. Виходимо з того, що певна цілісна частина загального зберігає необхідні, найхарактерніші риси і якості загальної цілісності. У даному випадку обираємо ту частину українського фольклору, яка найповніше відображає перед власним дитинством поведінкові аспекти рідного народу – його суспільного й індивідуального життя. Це – народні казки, унікальний жанр, який якнайповніше відповідає реалізації поставленого завдання з огляду на вікові та психологічні особливості вихованців.

Формування духовного обличчя дитини, її культури залежить від того, як вчитель на своїх уроках зуміє розвинути в ній уміння знаходити красу в тому, що її оточує. Дітям властива

виняткова безпосередність. Потрібно навчити їх бачити прекрасне в оточуючому та насолоджуватись ним. Не один рік початкова школа працює над метою впровадження образної етнопедагогіки на прикладах з рідного фольклору.

На уроках читання народна казка з її захоплюючими сюжетами не повинна обходитись увагою. Але на цей раз мається на увазі насичена подієвість казки, характеристика окремих рис персонажів через їхні вчинки, оцінка їх за конкретними наслідками вчинків і поведінки. Крім того, до уваги я беру той факт, що більшість українських народних казок містить різноманітні повчальні соціокультурні аспекти нашої історичної дійсності, тобто охоплює явища соціального і культурного життя у їх єдності. Надзвичайна подієвість української народної казки – не самоціль. Стрімким, а то й бурхливим розвитком сюжету казка не тільки захоплює, а й переконує, що процес набуття життєвого досвіду, досвіду прийняття рішень потребує засвоєння певного соціального досвіду, культури, взаємодії з умовами життя. У такий спосіб в учнів у процесі пізнання змалюваної народним твором соціокультурної ситуації не раз виникають суперечності між наочним образом і думкою, образом і словом, узагальненнями, життєвими поняттями, які вже склалися, і новими фактами.

Ми звикли до стереотипів опрацювання народної казки на уроці:

- розвиток усного мовлення;
- техніка читання;
- визначення головної думки твору;
- вибіркоче читання;
- читання в діях;
- переказ.

Під час обговорення казки у дитячій уяві виникають швидше на інтуїтивному, образно-конкретному, ніж на логічно-абстрактному, понятійному рівні, що й підтверджує чуттєве прийняття навколишнього світу молодшими школярами.

Щоб твір створював досить сприятливі умови для зародження позитивних рис, націлював не просто на самоаналіз, а на розвиток своїх здібностей, формування характеру, удосконалення себе завдяки власній діяльності. Для цього на уроках я застосовую нестандартні технології роботи з казкою:

- переплутування казкових сюжетів і героїв;
- змінювання характеру героя;
- змінювання місця, часу, події;
- змінювання кінця казки;
- складання казки за схемою...

Така робота дає змогу уникнути стереотипів. Діти вчаться розв'язувати ситуацію, «використовувати чари» фантастичних та казкових істот, розв'язувати певне завдання, виходити зі складної ситуації. Непомітно для себе дитина розкриває свої потаємні бажання, поліпшує взаємини з оточуючими. Переконана, що така робота – один із дієвих засобів зробити мислення дітей продуктивнішим, не просто розвинути їхню творчу уяву, а скерувати її на добро.

Послідовно порушуючи серйозні проблеми, пов'язані з вихованням дітей, я враховую і таку психологічну рису, без урахування якої зазнавала закономірного краху не одна вивірена з точки зору дорослих педагогічна концепція, як дитяча безпосередність. Не імітацією зазначеної психологічної риси, а глибоким перейманням цим станом пройнята значна частина українських народних казок.

Неважко помітити, що найпопулярніші серед дітей українські народні казки зосереджені на кардинальних виховних ситуаціях, образному обігруванні визначальних для нашого соціуму моральних і поведінкових норм, шляхом моделювання картин казкової та реальної дійсності, де вони втілюються у близьких і зрозумілих дітям з психологічного боку діях та вчинках. Неперевершеним зразком демонстрації якості народної мудрості, зверненої до дітей, і відповідної соціальної поведінки є, наприклад, одна з казок про тварин «Рукавичка». По суті, тут демонструються принципи товариської взаємодопомоги, приязного ставлення до ближнього, альтруїзму, яких часто бракує сучасному суспільству. Найповніший варіант цієї казки демонструє, як одним персонажам непросто доводиться поступатися власним комфортом заради благополуччя інших, але вони йдуть на це, що далеко не завжди відбувається у реальному житті, діти симпатизують за це персонажам «Рукавички» і розігрують казку з великим емоційним піднесенням як рольову гру.

Бути самим собою, за будь-яких обставин зберігати власне обличчя, не втрачати почуття гідності своїм прикладом навчають персонажі більшості українських народних казок. Це, насамперед, ті твори, головні герої яких теж діти зі зрозумілими й близькими особливостями поведінки та психологією вчинків («Телесик», «Три брати і кицька», «Про золоту гору», «Чабанець» тощо) та казки про тварин.

Таким чином народна педагогіка у своїх виховних зусиллях, у тому числі за допомогою казки, завжди виходить з реальної життєвої практики. Засоби образності в даному випадку гранично цілеспрямовані. Щодо світу дитинства найперше враховується та обставина, що він існує і

розвивається під безперервним впливом і в середовищі дорослих. Діти постійно намагаються автономізуватися від дорослих, заявити право на власне «Я». У цьому плані стосунки між дорослими та дітьми – важлива як виховна і поведінкова проблема, одна з невід’ємних складових соціокультури суспільства. В своїй роботі з дітьми я намагаюсь підготувати їх до розпізнання зла та протистояння й спротиву йому. За таких обставин на кожному своєму уроці я дотримуюся постулату народної педагогіки, який легко простежується в нашому фольклорі, особливо за казками: виховувати – отже застерігати.

Казка відома учням з дошкільних років. Її привабливість – в сюжетності, таємничості, фантастичності. Текст багатьох казок піддається прочитуванню в особах, користуючись цим, можливо залучати учнів до діалогу. У процесі такої зацікавленої роботи дітей над казкою створюються сприятливі умови для розкриття перед ними особливостей цього виду творчості.

Доцільними напрямками роботи з учнями молодшого шкільного віку на уроках читання мають бути:

- тренування пам’яті;
- тренування уваги;
- тренування образного мислення;
- тренування логічного мислення;
- розвиток уяви та творчих здібностей.

Осмислення дітьми казкових творів уже з 1 класу не тільки у спосіб, спрощено кажучи, позитивний герой – негативний герой, а з позиції оцінки його вчинків, які реалізуються в актах співдіяння, співучасті, веде до зіставлення їх з життєвими аналогіями, особистим досвідом учнів, з поведінкою і вчинками за схожих ситуацій і є у виховному

плані набагато результативнішими. З цієї точки зору відбувається відбір народних казок, тих, які легко піддаються інсценізації, насичені повчальними подіями та діалогами соціокультурного характеру, доступні й цікаві дітям молодшого шкільного віку.

Цінність методу розвитку творчості полягає в тому, що види діяльності діють в тісному взаємозв'язку. Пробуджуючи увагу та емоції, різні прийоми навчання активізують здібності, викликають захопленість діяльністю – якості які характеризують наявність творчого начала та активізують вольові зусилля для досягнення творчої мети. Зміна ставлення до навчання сприяє кращому засвоєнню матеріалу, розвитку творчості в будь-якій галузі діяльності.

Розглянемо види робіт, які можливо використовувати на різних етапах уроку.

1. Асоціативний куш.

а) Складання характеристики героїв казки.

б) Зображення героя через асоціативний малюнок. (Доброго і Злого, Веселого і Сумного).

2. Асоціативна павутинка до слова у вигляді схеми.

Цей вид роботи доцільніше використовувати на такому етапі уроку як «Коллективний підсумок. Рефлексія навчальної діяльності»

За допомогою асоціативного куща на уроці виховується спостережливість, розвивається фантазія, образне мислення; це допомагає учням опанувати особливості казки, виразно розповісти її зміст, прищеплюю навички грамотного письма, збагачує словниковий запас дитини.

Після виконаної роботи, а саме, побудови асоціативного куща, у дитини розвивається вміння порівнювати, висловлювати свої думки.

3. Кросворди. (*Українська народна казка «Котик і Півник», 1 клас*),

4. Робота над прислів'ями. (*Дібрати рядочки з казки, які пояснюють зміст прислів'їв.*)

Такий вид роботи як кросворд і робота над прислів'ями можливо використовувати на етапах уроку «Засвоєння нових знань» як підсумок або «Актуалізація опорних знань». За допомогою кросворду учні напружують пам'ять, згадують прочитаний матеріал, збагачують словниковий запас. За допомогою гри прищеплюється любов до книги як джерела знань, до усної народної творчості, розвивається мовлення, пізнавальні інтереси, інтерес до народних казок.

За допомогою роботи над прислів'ями важливо своєрідного поєднання малих жанрів усної народної творчості з казкою. Змагаючись, учні проявляють ініціативу, розвивають навички спілкування, співробітництва та взаємодопомоги, ввічливості.

5. Психологічна гра: «Що таке добре, а що таке погано?»

Цей вид роботи рекомендовано застосовувати на всіх етапах уроку. Особливо він актуальний при вивченні нового матеріалу. Використання психологічної гри на уроці допомагає пробудити у учня інтерес до теми, вчить відповідати на запитання за змістом. Мета цього виду роботи – розвинути в учнів критичне мислення.

6. Вікторина за народними казками: «Казковий кошик».
(Учитель по черзі підносить дітям кошик. Учень виймає один аркуш з цитатою, читає рядки з казки і називає її. (Підсумковий урок по темі).

Позитивно-емоційний стан який панує на уроці при виконанні цього виду роботи дуже ефективний. Він систематизує знання змісту найпопулярніших казок,заставляє дитину визначати моральні проблеми, що розв'язуються у цих творах. Важливо навчати учнів при виконанні цієї роботи узгоджувати свої дії з діями інших гравців,отримувати задоволення від виконання ігрових правил.

7. Урок-казка. (Математика, 1 клас).

Інколи учні не можуть засвоїти програмовий матеріал, бо не розуміють доцільності більшості правил і вимог, тому ефективним буде запропонувати близьку їм тему або завдання в казковій формі.

8. Складання казки за динамічно-малюнковим планом.
(Українська мова, 2 клас).

9. Складання казки на основі спостережень за природою.
(Інтегрований урок розвитку зв'язного мовлення і навколишнього світу, 3 клас).

10. Урок розвитку уяви і фантазії. (Нестандартний урок, 3 клас).

11. Складання казки за поданим зачином. (Урок розвитку зв'язного мовлення, 4 клас).

12. Казка-гра «Мандрівка плескачика». *(Інтегрований урок, 2 клас).*

Пропоную вашій увазі різні види уроків, на яких я намагалася дослідити, як працює казка у якості засобу виховання та навчання, дослідити, як впливає

казка та гра на дітей певного віку. Використовуючи гру на уроках я маю певну педагогічну мету, чітко знаю, що я виховую на цьому уроці. Хороша гра потребує нескладного ігрового обладнання, яке ми з дітьми робимо самі на уроках трудового навчання. Для цього використовуємо папір, картон, фанеру, природний матеріал тощо. Таким чином ігри на моїх уроках допомагають учням в більш доступній, цікавій формі опанувати програмовий матеріал.

Важливо, щоб кожен учень брав участь у колективному обговоренні змісту казки: уважно слухала думки і міркування своїх однокласників. Вчився висловлювати власні міркування щодо прочитаного, виявляти толерантність, повагу до однолітків під час діалогу. Складаючи казку за поданим зачином, пропонуємо учневі висловити свою думку в логічній послідовності, тобто самостійно визначити послідовність подій. Словесно описати події, які збуджують уяву, добираючи при цьому виразні мовні засоби. Також обов'язковою задачею для вчителя, на таких уроках є формування сприймання учнем великих за обсягом текстів цілісно. Вміння висловлювати оцінні судження морального й етичного характеру про події, вчинки персонажів.

1. Складання таблиці ймовірності. (*Українська народна казка «Лисиця та їжак», 2 клас*).

2. Придумування нової кінцівки казки. (*«Хвилини фантазії»*).

Такі види робіт рекомендовано використовувати на етапі уроку *«Закріплення, систематизація знань»*. Відходячи від традиційних методів і прийомів роботи з казкою (читання, розповідання, переказ, перегляд вистав, м/ф і кінофільмів за казками), використовуючи ці види робіт, вчитель підводить учнів до використання казкового матеріалу нетрадиційно. Важливо ініціювати у дітей уміння нестандартно, оригінально сприймати зміст казок, відобразити його у всіх видах діяльності, а також створювати передумови для створення учнем власної казки. Доцільно не давати дитині готової відповідь, а допомогти знайти

цю відповідь разом, вислухати учня використовуючи м'які інтонації. Обов'язково потрібно перебувати з учнем у позиції «Очі - в - очі».

1. Швидке читання буквосполучень за таблицею, які найчастіше зустрічаються в тексті. (*Складання слів із розсипанок*), (додаток 8).

В якості стимулюючого матеріалу рекомендовано використовувати різноманітні геометричні фігури. Це сприяє розвитку комунікативних якостей. На даному етапі учні з задоволенням працюють в парах та групах, легко і невимушено засвоюють новий матеріал. Відстоюючи свою точку зору, аналізуючи виконану роботу, вони розвивають зв'язне мовлення, увагу, мислення, дрібну моторику, виховують в собі працелюбність.

1. Складання казки за уявою, поданою схемою і планом.

- початок події (*початок*);
- розвиток події (*основна частина*);
- кінець події (*кінцівка*).

2. Урок красномовства. (*Різновиди кольорових казок*).

На уроках розвитку зв'язного мовлення цікаво використовувати такий вид роботи, як «Складання казки за уявою, поданою схемою і планом». Але, щоб урок був більш дієвіший, рекомендовано використовувати піктографічні зображення. Учень (спочатку разом з учителем) виділяє кількість картинок, які будуть планом казки і за допомогою піктограми зображує їх. Також доцільно використовувати такий вид роботи на уроках образотворчого мистецтва. Учні пропонується намалювати казку - діти малюють ілюстрації до знайомих або своїх казок, використовуючи нетрадиційні способи (монотопія, пальцева живопис, малювання аквареллю по-мокрому), потім за допомогою малюнків розповідають казку.

Необхідно чергувати різні типи завдань, не грати в одну гру багато разів підряд. Починати потрібно з завідомо легких завдань, враховуючи темперамент кожного учня, продумуючи варіанти однієї і тієї ж вправи.

1. Інтерактивне навчання: технологія «Мікрофон». Урок виразного читання. (Українські народні казки).

Цей вид роботи використовується на всіх уроках в початковій школі. Матеріал, що складається із серії картинок, демонструється учням і їм дається завдання детально розглянути зображення, а потім описати те, що вони бачить. Вчитель допомагає дитині навідними питаннями, або звертає увагу на деталі, які учень не помітив (запитує дитину, куди прямує герой на картинці, що він думає, хороший він чи поганий, що на це вказує).

Якщо виникають труднощі, учитель задає учневі уточнюючі питання, спостерігаючи за реакцією дитини, і спонукаючи її обдумувати свою відповідь. В кінці можна навіть попросити дитину проілюструвати продовження історії. При використанні технології «Мікрофон», необхідна щира зацікавленість вчителя у зростанні творчого потенціалу дітей, посмішка і похвала. Під час уроку до оцінки доцільно залучати саму дитину: *Що тобі сьогодні вдалося? Що не зовсім вийшло?*

Технологія «Мікрофон» тренує в підборі синонімів і антонімів. Формує вміння узгоджувати прикметники з іменниками в роді, закріплює способи словотвору, розвиває здатність передавати інтонацією різні почуття. Розвиває художні і творчі здібності.

11. Конкурс на кращого оповідача української народної казки. (Підсумковий урок по темі).

Цей вид роботи, використовується на таких етапах уроку як *«Актуалізація опорних знань учнів»* та *«Мотивація навчальної діяльності учнів»*. Учитель, починає розповідати казку, а учень продовжує у відповідності зі змістом. Суть цього виду роботи втілення сюжету прочитаної казки, у вигадуванні образів і костюмів під конкретних казкових персонажів відповідно до їх характеру, активізація творчого ставлення до слова, вироблення навичок поєднувати казковий образ з драматичним. Захопившись розповіддю казки, учні не помічають, що навчаються. До активної діяльності залучаються навіть найпасивніші учні.

Для стимулювання творчих здібностей учнів можна використовувати такі види завдань:

- словесне малювання;
- графічне ілюстрування;
- читання за ролями;
- інсценізація;
- складання за моєю допомогою лічилок, загадок, казок, віршів.

Під час обговорення казки аналогії у дитячій уяві виникають швидше на інтуїтивному, образно-конкретному, ніж на логічно-абстрактному, понятійному рівні, що й підтверджує чуттєве, перцептивне сприйняття навколишнього світу молодшими школярами – дітьми 6 – 10 років. У такому випадку твір створює досить сприятливі умови для успішного зародження позитивних рис. Він націлює не просто на самоаналіз, а на розвиток своїх здібностей, формування характеру, вчить удосконалювати себе завдяки власній діяльності. Дітям характерний життєвий оптимізм, потяг до розваг, веселощів, жартів, гумору. Гумористичні сценки у багатьох народних казках містять повчальні мотиви («Кому зозуля накувала?» – іронізування над безпідставною непоступливістю, впертістю; «Три бажання» – висміювання нетолерантності в людських стосунках тощо), які потрібно обов'язково розкривати перед дітьми, щоб твір не сприймався надто полегшено, поверхнево. Як правило, кожен юний темперамент підсвідомо рефлексує саме щодо свого казкового аналога. І це закономірно, адже народ як майстер слова і психолог, геніальний творець художніх типів і узагальнень зумів відобразити в казкових образах усе те розмаїття поведінкової психології, яке характерне для українців.

Інший народний твір «Язиката Хвеська» дотепно іронізує над такою вже суто жіночою слабкістю, як схильність до пліткарства, яка простежується і серед дівчаток у школі. Комічні поведінкові ситуації,

якими насичені подібні твори, без найменшого моралізаторства своїми прозорими натяками на аналогії з життя дітей справляють популярними у колі сімейного читання.

Проблема сприйняття кожного його безпосереднім оточенням, зрештою, його зовнішнього вигляду, – це та відлікова точка, з вирішення якої і починається формування юної особистості. У казці «Як цап хизувався перед бараном», власне, порушується не чужа сьогоdnішньому учневі-початківцю проблема стилю одягу, за яким у повсякденні почасти визначається соціальний статус особистості, її станова приналежність. Тут вона переростає у проблему практичної доцільності в оформленні своєї зовнішності, ідея якої близька й знайома сучасному школяреві, демонструє йому перехідність, спадкоємність моделей побутової поведінки. Зіткнення у казці всіх протидіючих сил, у тому числі й живої природи, має форму прозорої алегорії, з тією етичною визначеністю, яка забезпечується єдністю слова і діла, вчинку, яка підводить до однозначного висновку, що основа людської етики, поведінки – це діяльність, конкретні результати здійснення задумів.

Логічним наслідком одухотворення живої природи в казках є використання цих творів народною педагогікою в екологічному вихованні дітей, яке складає невід'ємну частину соціокультурного виховання. Турбота про природу, культурне обходження з нею в українській народній казці завжди винагороджується («Дідова дочка і бабина дочка», «Півник та курочка», «Дарунки з трьох зернин» та ін.). В останній з названих казок традиційна, за народним повір'ям, турбота про ластів'яче гніздо віддячується сімейним достатком, а намагання використати цю нагоду в суто корисливих цілях обертається значними ускладненнями людського існування, як це й впливає з безпосередніх спостережень дітей над екологічним недбальством довкола них.

В українських народних казках взаємини між батьками і дітьми,

дорослими та юнню, великими й малими, сильними й слабкими складають те своєрідне етичне тло, на якому розвиваються педагогічні концепції народу-вихователя («Лев і мишеня», «Котигорошко», «Про бідного парубка і царівну», «Семиліточка», «Закопане золото й ін.). Серед них казку «Лев і мишеня» можна сприйняти досить узагальнено: як зіставлення могутнього світу дорослих з його поважними клопотами і грайливого, метушливого світу дитинства, який багатьом дорослим нині здається обтяжливим. тим часом турботи про менших і слабших, поблажливе ставлення до їхніх вікових особливостей, розумне задоволення сумнівним виховним і психологічним впливом електронних суперрозваг, які за їх негативною роллю у суспільстві можна зіставити із загрозами фантастичних зміїв у казках.

Висновки. В порівнянні з попередніми роками рівень творчих здібностей і уяви учнів виріс на 60%. Проводячи такі дослідження з 1 класу, залучаючи до творчої роботи батьків, помітна зацікавленість дорослих в написанні і ілюструванні казок. Така робота сприяє поєднанню сім'ї і школи. Вдале використання на уроках і позакласних заходах народної творчості (казки, прислів'я, загадки), допомагає розвивати у родинах учнів почуття національної гордості, бажання вивчати українську мову, історію і культуру нашого народу, збагачувати словниковий запас. Саме в казці сконцентовано основні категорії моралі: добро і зло, правда й кривда, щастя та біда, які кожна людина повинна зрозуміти з перших кроків життя. Використання основних розвивальних завдань казки дає змогу дитині впоратись зі складними проблемами; формує вміння дитини бачити навколишній світ у взаємозв'язку моральних та етичних норм суспільства.

Джерела

1. Нетрадиційні уроки в початковій школі – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006.
2. Наумчук М. М. та ін. Новий універсальний довідник «Хочу все знати». – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002.
3. Шарко В. Д. Сучасний урок». – Київ, 2005.
4. Нижчева Н. В. Різнокольорові казки. – Київ, 2003.
5. Будна Н. О., Головка З. Л. Позакласне читання. Збірник художніх творів із щоденником читача, 2 клас. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. – С. 31 – 37.
6. Головка Л. Уроки позакласного читання 2 клас. Посібник для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010.
7. Ночвінова О. І. Нестандартні форми роботи педагога // Початкова школа. – 1998. – № 11.
8. Паскаль Н. Використання гри на уроках читання // Початкова школа. – 1997. – № 6.
9. Праць М. М. Вірші та загадки на уроках навчання грамоти // Початкова школа. – 1990. – № 1.
10. Савченко О. Я. Урок в початковій школі. – К.: Освіта, 1993.
11. Савченко О. Я. Читання в початковій школі. – К.: Освіта, 2006.
12. Гра у становленні особистості дитини // Початкова школа. – 1997. – № 3.

В статті автор ділиться своїм досвідом використання народної сказки як засобу формування соціокультурної компетенції молодших школярів.

Ключові слова: соціокультурна компетенція, читання, народна сказка, молодші школярів, виховання, навчання.

